

АЛЕКСЕЄВСЬКІ КРАЄЗНАВЧІ ЧИТАННЯ

Матеріали
науково-практичної конференції,
присвяченої 135-річчю
від дня народження
професора Й.І. Танатара

Мелітополь - 2016

Запорізька обласна державна адміністрація
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Мелітопольське національно-культурне караїмське товариство «Джамаат»
Громадська організація «Спілка краєзнавців Мелітопольщини»
Мелітопольський відділ Географічного товариства України

АЛЕКСЄЄВСЬКІ КРАЄЗНАВЧІ ЧИТАННЯ

Матеріали науково-практичної конференції,
присвяченої 135 –річчю від дня народження
професора Й.І. Танатара

Мелітополь - 2016

УДК 908 (477.64) (06)
ББК 26.891 (4Укр - 4Зап- 2Мел) я 5
А 47

Рекомендовано до друку Вченою радою природничо-географічного факультету від 26.08.2016 р. протокол №1

Редакційна колегія:

Молодиченко В.В. – ректор Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, доктор філософських наук, професор

Арабаджи О.С. – проректор із заочно-дистанційної форми навчання Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, кандидат географічних наук, доцент

Даценко Л.М. – декан природничо-географічного факультету Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, доктор геологічних наук, професор

Левада О.М. – кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму, соціально-економічної географії та краєзнавства Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Резнік В.І. – голова громадської організації «Спілка краєзнавців Мелітопольщини»

А 47 **Алексєєвські краєзнавчі читання:** Матеріали наук.-практ. конф., присвяченої 135-річчю від дня народження професора Й.І. Танатара / Відп. ред. О.С. Арабаджи. – Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. – 142 с.

ISBN 978-617-7346-49-3

Конференція присвячена 135-річчю від дня народження видатного вченого та педагога, засновника відомої в світі рудної школи, першовідкривача жовтоводських уранових руд, дослідника криворізьких родовищ залізних руд, доктора геологічних наук, професора Йосипа Ісааковича Танатара. До збірки включені спогади рідних та колег про славетного мелітопольця, матеріали, присвячені історичній спадщині краю, суспільно-географічному аналізу, геологічним та рекреаційно-туристичним дослідженням, екологічним та природоохоронним проблемам регіону та краєзнавчому вихованню молоді.

Всі матеріали подано у авторській редакції. Відповідальність за підбір і виклад фактів у статтях несуть самі автори. Висловлені в статтях думки не обов'язково збігаються з точкою зору редакційної колегії.

ISBN 978-617-7346-49-3

УДК 908 (477.64) (06)
ББК 26.891 (4Укр - 4Зап- 2Мел) я 5
© Автори матеріалів, 2016

ЗМІСТ

ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ Й.І. ТАНАТАРА

<i>Екатерина Танатар</i> Tanatar Melitopolensi (Йосиф Танатар из Мелитополя).....	6
<i>Ганна Швидько</i> Вітчизняне і міжнародне інтелектуальне коло спілкування професора Йосипа Ісааковича Танатара.....	17
<i>Владимир Баранов</i> Палеодюны Северного Приазовья – как источники железной руды и каменного материала для изготовления культовых сооружений.....	21
<i>Світлана Новгородська</i> Комплекс речей Йосипа Ісааковича Танатара в колекції Мелітопольського міського краєзнавчого музею	25

ІСТОРИЧНА СПАДЩИНА МЕЛІТОПОЛЬЩИНИ

<i>Александр Алексеев</i> Садовод Бердянского образцового степного лесничества	28
<i>Виктор Исмаилов</i> Медовые россыпи самоцветов	31
<i>Ганна Калашишникова</i> Павло Ловецький – видатна постать Запорізького краю.....	34
<i>Владимир Резник, Светлана Себастьянская</i> Гидрологическая, медицинская и санитарно-гигиеническая характеристика водолечения в Северной Таврии XIX века	38
<i>Татьяна Савина</i> Дорога труда и радости.....	42
<i>Валентина Тимашова</i> Профессор Нина Абелевна Войлошникова - сподвижниця географического образования в г. Мелитополе.....	45

СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

<i>Олена Арабаджи</i> Міжкультурна інтеграція Мелітополя як чинник перспективного розвитку міста.....	50
<i>Михайло Момот, Олена Арабаджи</i> Проблеми націєтворення в умовах сучасного українського суспільства	52
<i>Анатасія Кондратенко</i> Територіально-галузева структура інвестицій в економіку Запорізької області.....	54
<i>Ольга Левада, Ірина Боговін</i> Основні тенденції ринку праці в м. Мелітополь.....	56
<i>Михайло Сажисв</i> Соціально-культурні аспекти національної політики України.....	59
<i>Михайло Сажисв, Ганна Денисова</i> Ключова проблема тіньової економіки в Україні	63

Тетяна Терещенко

Проблеми та перспективи сталого розвитку Покровського району
Дніпропетровської області 67

Ірина Донець, Миколай Стецишин, Даріна Хомотюк

Роль краєзнавства у вихованні молоді..... 69

Надія Хавер

Самореалізація та розвиток особистості учня шляхом використання потенціалу
краєзнавства Херсонської області 71

РЕГІОНАЛЬНИЙ ГЕОГРАФО-ЕКОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Наталія Барабоха, Олексій Барабоха

Природно-заповідний фонд міста Мелітополя: минуле, сьогодення, майбутнє..... 74

Володимир Воровка, Віктор Демченко

Стратегія природничих наукових досліджень в межах Українського Приазов'я..... 76

Світлана Гришко

Ландшафтна структура Радивонівського лісового масиву 79

Валерія Зав'ялова, Юлія Іваненко

Екологічні проблеми ґрунтів м. Мелітополь і Мелітопольського району 83

Катерина Малініна

Український заповідник – Хомутівський степ 86

Левон Ордян, Дарина Оболенська, Оксана Яременко

Оцінка рівня забруднення поверхневих і підземних вод Херсонської області..... 88

Маргарита Підгайна

Еколого-геологічна обстановка Херсонської області 90

Лариса Прохорова, Анастасія Гайдук

Парк як важливий архітектурно-ландшафтний комплекс в межах урболандшафта
(на прикладі Центрального міського парку м.Мелітополь)..... 95

Лариса Прохорова, Вікторія Усольцева

Вплив полезахисних лісосмуг на інтенсивність дефляційних процесів
(на прикладі Мелітопольського району) 98

Геннадій Тамбовцев, Юлія Довженко

Экологическая оценка территории в районной планировке и ее значение..... 100

Маргарита Янєва

Еколого-біологічна характеристика популяції судака Каховського водосховища..... 103

ГЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА, МЕТОДИКА

Людмила Даценко, Тетяна Зав'ялова

Тектонічна будова Мелітопольського району..... 107

Ганна Денисова, Лариса Прохорова

Аналіз геоекологічного стану берегової зони Азовського моря в районі міста Генічеськ 109

Олександр Поляшов, Анастасія Клименко

Фракционный анализ пляжевых отложений в устье реки Берда..... 111

Лариса Прохорова

Деякі факти до історичного нариса щодо формування морської геології в Україні
(кінець 19- середина 20 сторіччя) 114

Лариса Прохорова, Катерина Неберекутіна

Геолого-екологічний стан Сергіївського залізорудного родовища (Приазовського району) 116

Юрій Хоменко, Алена Мунтян

Экспресс-оценка количественного содержания минералов в россыпных отложениях..... 119

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ*Ірина Арсененко*

Мотиваційні аспекти організації екскурсійної діяльності в Запорізькому регіоні 121

Олег Байтеряков, Дмитро Передрій

Розподіл рекреаційних погод курорту Кирилівка в 2011-2015 рр. 124

Тетяна Сапун

Фізико-хімічна характеристика родовища лікувальних грязей озера Велике..... 128

Олеся Топалова, Владислав Гончаров

Перспективи розвитку адаптивного туризму в національних природних парках України 131

Юрій Хоменко, Александр Поляшов

Геологические факторы как основа формирования туристской мотивации 134

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ 138

3. Етнонаціональна структура українського суспільства: Довідник / В.Б. Євтух, В.П. Трощинський, К.Ю. Галушко, К.О. Чернова. – К.: Наукова думка, 2004. – С. 6.
4. Осауленко О.Г. Національний склад населення України та його мовні ознаки за даними Всеукраїнського перепису населення 2001 року / ред. О. Г. Осауленко. – К.: Державний комітет статистики України, 2003. – С. 14.
5. Президент: Ми вдячні Вселенському Патріарху за підтримку [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.president.gov.ua/news/prezident-mi-vdyachni-vselenskomu-patriarhu-za-postijnu-pidt-36837>
6. Про кількість та склад населення України за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року [Електронний ресурс] // Державний комітет статистики України. – 2003. – Режим доступу до ресурсу: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality>

Анастасія Кондратенко
м. Мелітополь

ТЕРИТОРІАЛЬНО-ГАЛУЗЕВА СТРУКТУРА ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Дослідження проблем інвестування народного господарства завжди знаходилося в центрі уваги як економістів, так і географів. Це обумовлено тим, що інвестиції торкають всі ланки господарської діяльності, визначаючи процес економічного росту в цілому. Активізація інвестиційного процесу є одним із найбільш діючих механізмів соціально-економічних перетворень.

Проблемами розвитку інституціональної інвестиційної теорії займалися провідні вчені економісти такі як: В. Гамельтон, Б. Уорд, Л. Рейнольдс, Т.Верлен, А. Шпітгоф, Дж. Коммонс, В. Мітчелл, Р. Коуз та інші. Зокрема, американський економіст і соціолог В. Гамельтон з позиції інституціоналізму стверджував, що “інститути установлюють межі і форми людської діяльності” [1, с. 312]. В свою чергу, прихильники нового соціально-інституціонального напрямку буржуазної політичної економії, Б. Уорд, Л. Рейнольдс та інші, аналізували економічну діяльність у взаємодії та розвитку з наукою і технікою, навколишнім середовищем, соціально-політичними й культурними факторами [2, с. 135].

Інвестиції — усі види майнових і інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької й інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток або досягається соціальний ефект

(Закон України «Про інвестиційну діяльність», ст.1).

Експерти ООН відносять Україну до двадцятки найпривабливіших для прямих іноземних інвестицій країн. Пояснення привабливості України полягає в тому, що Україну почали розглядати як повноцінну європейську державу.

Запорізька область відіграє провідну роль у національній економіці та входить до числа регіонів України, які складають основу її індустріального та аграрного потенціалу. [7, с. 59].

Економічний потенціал області — це понад 400 провідних підприємств. Основу економіки області складають підприємства: ЗАТ з іноземною інвестицією «Запорізький автомобілебудівний завод» (19,7 % загального обсягу виробництва області), ВАТ «Запоріжсталь» (15,9 %), ВП «Запорізька АЕС» (7,1 %), ВАТ «Дніпроспецсталь» (6,6 %), ВАТ «Запоріжтрансформатор» (5,4 %), ВАТ «Запорізький завод феросплавів» (3,8 %), ВАТ «Мотор Січ» (3,0 %), ВАТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат» (2,9 %), ВАТ «ПБК «Славутич» (2,1 %), КП «Запорізький титано-магнієвий комбінат» (1,1 %).

На Запорізьку область припадає 2,2 % від загального обсягу інвестицій, що вкладені в економіку України. За обсягом прямих

іноземних інвестицій область посідає восьме місце серед регіонів України.

Станом на 1 січня 2015 р. обсяг прямих іноземних інвестицій в економіці області склав 872,1 млн.дол. Іноземні інвестиції вкладені у 388 підприємств області.

Великий інтерес щодо вкладення капіталу викликають такі галузі економіки області, як переробна промисловість (69,4%),

торгівля (12%), операції з нерухомим майном (9,2%).

Пріоритетними напрямками в сфері інвестування в Запорізьку область є такі галузі промисловості як машинобудування, енергозбереження, вітроенергетика, сільське господарство, чорна металургія, радіоелектроніка та інші високотехнологічні галузі.

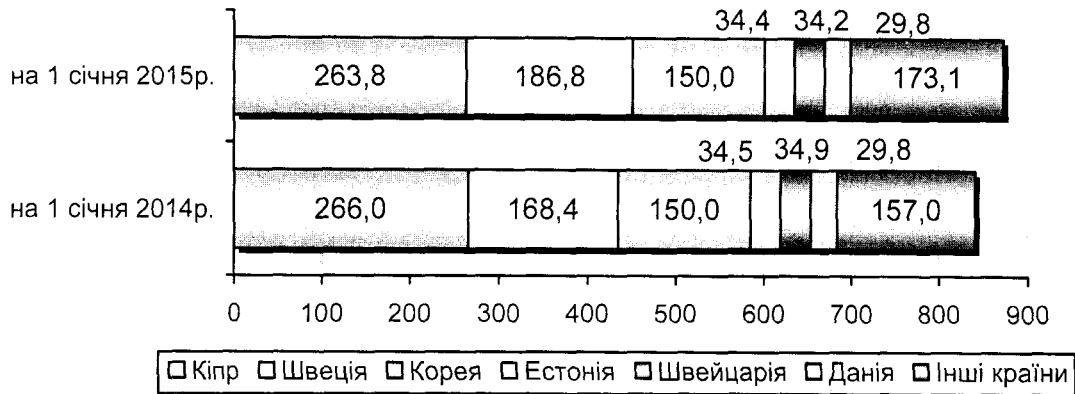

Рис. 1. Географічна структура прямих іноземних інвестицій [4, с. 208].

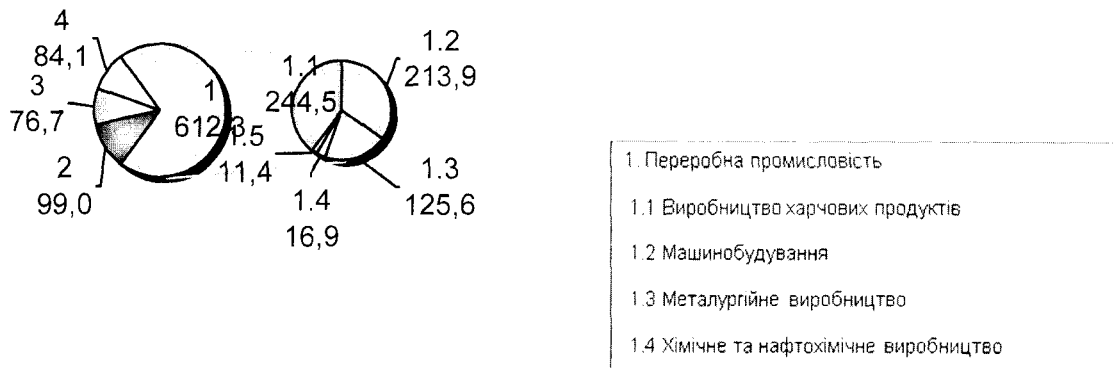

Рис. 2. Структура прямих іноземних інвестицій за видами економічної діяльності підприємств [4, с. 210]

Висновки. Актуальним у даний час є поглиблене теоретичне дослідження ринкових форм і механізмів інвестиційної діяльності на локальному, регіональному і глобальному рівнях. Важливою проблемою виступає теоретичне обґрунтування критеріїв ефективності інвестиційних витрат, взаємозв'язку і взаємозумовленості капітальних вкладень і структурних зрушень в економіці, визначення пріоритетів у галузевій та територіальній структурі

інвестицій, а також усередині основних народногосподарських сфер: основного виробництва (власне виробництва), виробничої і соціальної інфраструктур.

Підвищення позитивного міжнародного іміджу є одним із ключових завдань керівництва будь-якого регіону, що прагне забезпечити своїх мешканців належним рівнем життя, а також стати активним учасником міжнародного співробітництва.

Список використаних джерел

1. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2003. – С. 36–101.
2. Економічна енциклопедія: У трьох томах. – Т.1./ С.В. Мочерний (відпов. ред.) – К.: Видавничий центр „Академія”, 2000 – 864 с.

3. Жук М.В. Комерційні відносини України: організація зовнішньої торгівлі: Підручник. – Чернівці: Рута, 2004. – С. 5 – 24, 208 – 213.
4. Зовнішня торгівля товарами та послугами Запорізької області за січень–червень 2010 року: комплексний статистично-інформаційний збірник / За ред. Ісаєвої О. А. – Запоріжжя, 2010. – С. 3 – 22.
5. Зовнішньоекономічна діяльність Запорізької області за 2001–2008 роки: товари, послуги, інвестиції: комплексний статистично-інформаційний збірник / За ред. Головешка В. П. – Запоріжжя, 2008. – С. 9-10, 16 – 30.
6. Зовнішньоекономічна діяльність Запорізької області за 2009: комплексний статистично-інформаційний збірник / За ред. Головешка В. П. – Запоріжжя, 2010. – С. 9, 13 – 19, 23 – 37.
7. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії: Навчальний посібник. – Одеса: Астропринт, 2001. – С. 325–329, 406–424.
8. Філіпенко А.С., Рогач О.І., Шнирко О.І. та ін. Світова економіка: Підручник – К.:Либідь, 2000 – С. 582

Ольна Левада, Ірина Боговін
м. Мелітополь

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ В М. МЕЛІТОПОЛЬ

Ситуація на ринку праці відображає загалом ситуацію що склалася в економіці держави. Слід зазначити, що ситуація на ринку залишається напруженою та супроводжується скороченням попиту на робочу силу.

Дослідженням ринку праці займаються ведучі економгеографи та економісти – О.Г.Топчієв, В.М. Петюх, Є.М. Лібанова, Д.П. Богиня, В.В. Безуглий. Проблеми ринку праці, механізми його функціонування, управління і регулювання трудових ресурсів, рух і раціональне використання в умовах ринкових відносин, вивчають такі відомі вчені як С.І. Бандур, М.І. Долішний, Т.А. Заяць, Є.П. Качан, А.Г. Коровкін, Л.Н. Рудньова, Л.С. Лісогор, В.В. Онікієнко, І.Л. Петрова, В.О. Покришук.

Складна економічна та політична ситуація в країні негативно вплинула на ринок праці регіону, що призвело до закриття або зупинки неконкурентоспроможних підприємств, вивільнення зайнятих на них працівників, зменшення кількості новостворених робочих місць [1].

Місто Мелітополь протягом багатьох років займало важливе місце в машинобудівному комплексі країни, його навіть називали містом машинобудівників. Але реструктуризація економіки за часи

незалежності вплинула на діяльність підприємств. Зараз в місті працюють з підприємств машинобудування ДП «Гідромаш», ВАТ «Мелітопольський завод тракторних гідроагрегатів», ТОВ «АвтоПромПідшипників», ПАТ «МЗХМ «Рефма», підприємство «Мелітопольпродмаш», ТОВ «Литво». Харчової промисловості та легкої промисловості – Молокозавод «Олком», ВАТ «Мелітопольський м'ясокомбінат», ТОВ «ГД «Вакула» та ВАТ «Мелітопольське швейне підприємство «Еlegant», Мелітопольська трикотажна фабрика.

Рівень економічно активного населення в цілому по області становить 62,5%.

Загальний рівень зайнятості населення в Запорізькій області становить 56,7%, щодо рівня зайнятості працездатного населення, то цей показник складає 65,7% [2].

За сприянням міського центру зайнятості у за I перше півріччя 2014р. було працевлаштовано 839 осіб, з них . А у 2015 р. – 883 осіб. Слід зазначити, що відбувся незначний зріст працевлаштованих громадян в порівнянні з 2014 роком на 5% або на 44 додаткових робочих місця.

Створення робочих місць – процес, обумовлений економічним зростанням, вдосконаленням виробництва та його